

Tema 5 la biosfera

1.- Què és un ésser viu?

- Biosfera: és el conjunt de tots els éssers vius que habiten la terra.

Característiques dels éssers vius:

- Estan formats per substàncies orgàniques.
- Tos fan les tres funcions vitals: nutrició, relació i reproducció.
- Estan formats per cèl·lules, poden ser unicel·lulars o pluricel·lulars.

Química de la vida

Els elements més abundants dels éssers vius són: carboni, hidrogen, nitrogen i oxigen. Són els bioelements ja que són molt abundants en els éssers vius.

Els éssers vius poden estar formats per substàncies inorgàniques i orgàniques.

Substàncies inorgàniques(no tenen carboni):

- Aigua: és la més abundant dels éssers vius, s'hi duen a terme totes les reaccions químiques i forma part dels fluids interns.
- Sals minerals: poden estar dissoltes dins fluïts interns o formar part d'estructures com copinyes, espines, ossos o dents.

Substàncies orgàniques(només les tenen els éssers vius i estan formades per carboni):

- Glúcids: proporcionen energia: glucosa.
- Lípids: serveixen de reserva energètica i formen part de les membranes cel·lulars. Greixos i colesterol.
- Proteïnes: intervenen en les funcions estructurals.
- Àcids nucleics: emmagatzemen informació hereditària i la transmeten a la descendència. ADN.

2.- Les funcions vitals.

Funció de nutrició: és el conjunt de processos a través dels quals els éssers vius obtenen matèria i energia per poder fer la resta de funcions. Hi ha dos tipus:

- Autòtrofs: es fabriquen les substàncies orgàniques a partir de substàncies inorgàniques com aigua, sals minerals i diòxid de carboni. Plantes, algues i alguns bacteris.
- Heteròtrofs: necessiten alimentar-se d'altres éssers vius o de les seves restes. Animals, fongs i microorganismes.

Funció de relació: permet que els éssers vius es relacionin entre ells, amb el medi que els envolta i que conservin les seves condicions internes constants.

Funció de reproducció: procés pel qual els éssers vius obtenen nous individus. Hi ha dos tipus de reproducció:

- Asexual: només intervé un progenitor i els fills són idèntics a ell. Bacteri.
- Sexual: intervenen dos progenitors, un mascle i una femella. Cadascun aporta una cèl·lula sexual (gàmeta) i el nou individu té les característiques dels dos progenitors.

3.- Què és una cèl·lula?

El 1665 **Robert Hooke** va veure a través d'un microscopi unes cèl·lules a una làmina de suro i les va anomenar cèl·lules.

Cèl·lula és l'estructura més petita que formen els éssers vius i tenen vida pròpia. Fa les tres funcions vitals.

Parts d'una cèl·lula:

- Membrana plasmàtica: capa que recobreix la cèl·lula i regula el pas de substàncies entre l'exterior i l'interior.
- Citoplasma: contingut intern de la cèl·lula on hi ha els orgànuls.
- Material genètic: format per ADN, té la informació necessària perquè la cèl·lula faci les seves funcions.

Tipus de cèl·lules

- Procariotes: el material genètic es troba al citoplasma.
- Eucariotes: tenen el material genètic dins el nucli que té la seva pròpia membrana.

La cèl·lula procariota

Són organismes unicel·lular, el bacteri.

Estructura:

- Paret cel·lular: coberta rígida que envolta la membrana plasmàtica. Dóna forma a la cèl·lula i la protegeix. Alguns bacteris tenen una altra coberta, la càpsula bacteriana.
- Ribosomes: participen en la formació de proteïnes.
- Material genètic: es troba lliure al citoplasma.
- Flagel: prolongació que utilitzen per desplaçar-se.

4.- La cèl·lula eucariota.

Està formada per:

- Nucli: a dins hi ha el material genètic, es troba tancat per una membrana.
- Orgànuls: estructures que es troben al citoplasma: ribosomes, centrosomes, mitocondris, cloroplasts, reticle endoplasmàtic, aparell de Golgi, lisosomes i vacúol.

Hi ha dos tipus de cèl·lules:

Cèl·lula animal:

- té forma irregular, no té paret rígida.
- El nucli està al centre.
- Algunes es poden desplaçar a través d'un flagel.

Cèl·lula vegetal:

- Té una paret cel·lular rígida que la protegeix i dóna forma regular.
- El nucli està a un costat degut al vacúol.
- No tenen mecanismes per desplaçar-se.

5.- Els nivells d'organització.

Els éssers vius es poden classificar en:

- **Unicel·lulars:** formats per una cèl·lula que fa totes les funcions vitals. Bacteri.
- **Pluricel·lulars:** formats per moltes cèl·lules que estan especialitzades en fer funcions concretes i depenen unes de les altres per sobreviure. Plantes i animals.

Nivells d'organització cel·lular

Als organismes pluricel·lulars, les cèl·lules s'agrupen i formen nivells d'organització cel·lular:

- **Teixits:** són cèl·lules similars que s'agrupen per fer la mateixa activitat.
Cèl·lules musculars----Teixit muscular.
- **Òrgans.** Són teixits que fan una mateixa funció. Teixit ossi----os
- **Sistemes i aparells:** conjunt d'òrgans que actuen de forma coordinada.
Ossos----Sistema ossi
Ossos+músculs----aparell locomotor

6.- La biodiversitat i les adaptacions.

Biodiversitat: és el conjunt de totes les formes de vida diferents, degut a les diferents adaptacions que tenen els éssers vius.

Modificacions estructurals.

- El cactus emmagatzema a l'interior i les seves fulles són espines per no perdre aigua.
- Les ratapinyades tenen orelles més grans perquè viuen a llocs foscos i s'orienten pels sons.

Canvis en els processos fisiològics

- Alguns animals tenen sudoració o tenen capes espesses de greix per protegir-se del fred.

Variacions en les pautes de conducta.

- Animals que hibernen durant l'hivern, altres emigren.

7.- L'estudi de la diversitat.

És necessari classificar els éssers vius perquè n'hi ha molts.

Taxonomia: és la ciència que classifica els éssers vius.

- Artificials: tenen en compte característiques externes dels éssers vius (forma, mida, color...)
- Naturals: cerquen relacions de parentiu a partir de semblances existents en la composició genètica.

Cada grup s'anomena taxó i són:

Regne---Tipus---Classe---Ordre---Família---Gènere---Espècie

- Espècie: conjunt d'individus que comparteixen les mateixes característiques, es reproduïen entre sí i tenen una descendència fèrtil.
- Nom comú: és el nom que té l'ésser en l'idioma local.
- Nom científic: és una nomenclatura binomial, són dues paraules llatines. La 1era correspon al gènere i les dues són el nom de l'espècie.

Panthera tigris

8.- Els cinc regnes

Regne dels animals: vertebrats i invertebrats.

- Nutrició heteròtrofa.
- Pluricel·lulars
- Cèl·lules eucariotes amb teixits.

Regne de les plantes: molses, falgueres i plantes.

- Nutrició autòtrofa
- Pluricel·lulars.
- Cèl·lules eucariotes amb teixits.

Regne dels fongs: llevats, floridures i fongs.

- Nutrició heteròtrofa.
- Unicel·lulars o pluricel·lulars.
- Cèl·lula eucariota.
- Sense teixits.

Regne dels protoctists: protozous i algues.

— Nutrició autòtrofa o heteròtrofa.
 — Unicel·lulars o pluricel·lulars.
 — Cèl·lules eucariotes sense teixits.

Regne de les moneres: bacteris

- Nutrició autòtrofa o heteròtrofa.
- Unicel·lulars.
- Cèl·lula procariota sense teixits.